

15 Pohjois-Pohjanmaa

15.1 Kuntatypit ja kulttuuripalvelujen sijainti

Pohjois-Pohjanmaa on väkiluvultaan maan neljänneksi suurin ja kokonaispinta-alaltaan maan toiseksi suurin maakunta. Maakunta koostuu 34 kunnasta, joista kaupunkeja on 11. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakeskus on Oulu.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa sijaitsee kolme kuntaa joissa ei ole tarjolla kartassa 15.1 tarkasteltavia kulttuuripalveluja. Pyhäntä, Siikajoki ja Utajärvi ovat kaikki tyypiltään maaseutumaisia kuntia.

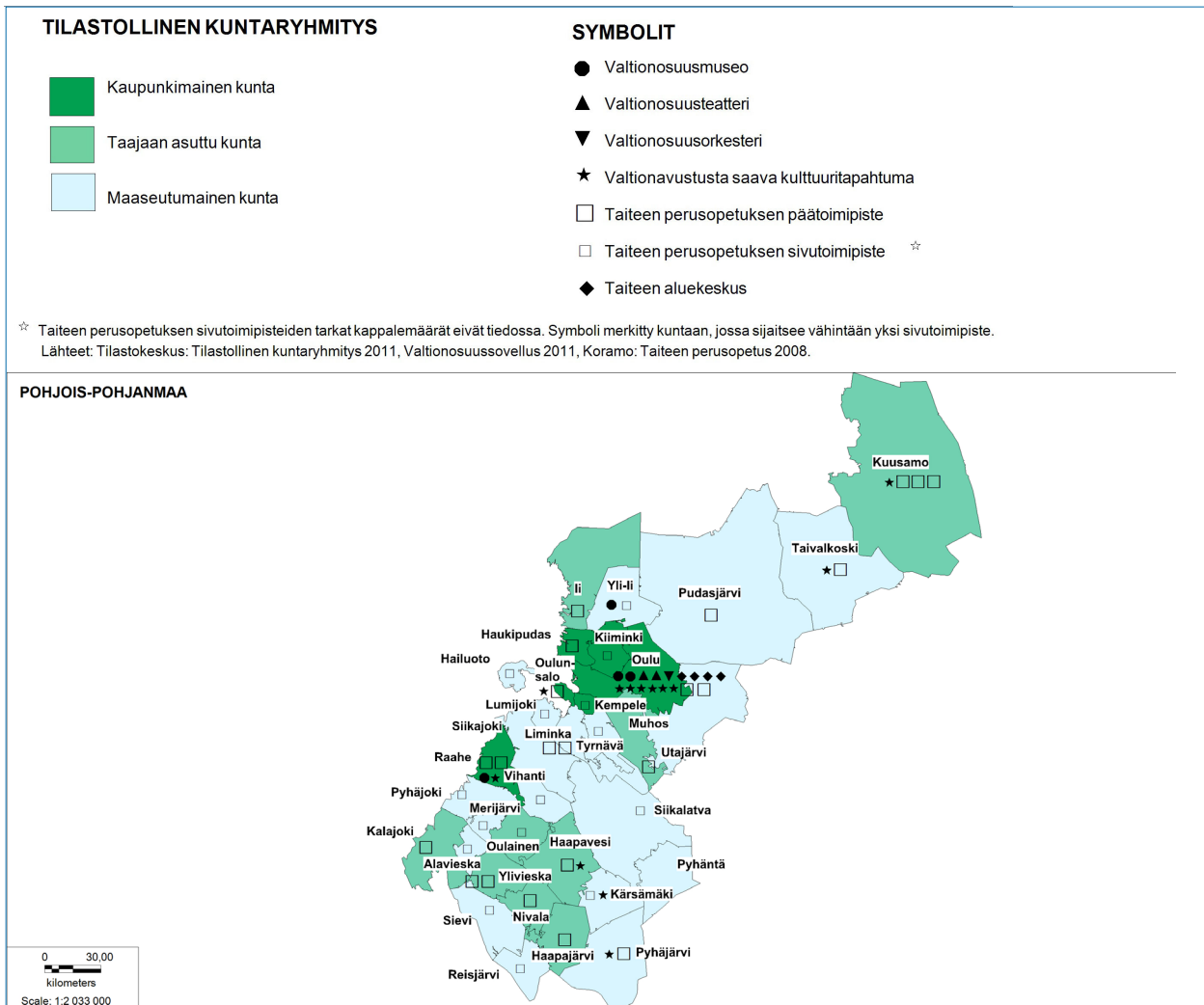
Pohjois-Pohjanmaan valtionosuuslaitokset ovat keskittyneet maakunnan kaupunkimaisista kunnista Ouluun, jossa toimivat kaksi valtionosuusmuseota sekä maakunnan molemmat valtionosuusteatterit ja ainoa valtionosuusorkesteri (Kartta 15.1). Valtionosuusmuseoita toimii Oulun lisäksi kaupunkimaisessa Raahessa ja maaseutumaisessa Yli-Iissä.

Valtionavustusta saavia kulttuuritapahtumia järjestetään niin kaupunkimaisissa (Oulu, Raahes, Oulunsalo), taajaan asutuissa (Haapavesi, Kuusamo) kuin maaseutumaisissa (Kärsämäki, Pyhäjärvi, Taivalkoski) kunnissa. Tarkasteltavia kulttuuritapahtumia järjestetään melko kattavasti ympäri maakuntaa.

Taiteen perusopetuksen oppilaitosten päätoimipisteitä sijaitsee kaiken tyyppisissä kunnissa. Kaupunkimaisissa Oulussa ja Raahessa perusopetuksen päätoimipisteitä on kummassakin saman verran kuin taajaan asutussa Ylivieskassa ja maaseutumaisessa Limingassa. Eniten taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä toimii kaupunkimaisten kuntien sijaan taajaan asutussa Kuusamossa (kolme päätoimipistettä).

Taulukko 15.1.

POHJOIS-POHJANMAA	
Kuntien lukumäärä	Kaupunkimaiset: 6 kpl Taajaan asutut: 9 kpl Maaseutumaiset: 19 kpl Yhteensä: 34 kpl
Väkiluku	395 922
Väestötiheys	11,2 as./km ²
Kokonaispinta-ala	44 088,4 km ²
Valtionosuuslaitokset	Valtionosuusmuseot: 4 kpl (98 980,5 as./museo) Valtionosuusteatterit: 2 kpl (197 961 as./teatteri) Valtionosuusorkesterit: 1 kpl (395 922 as./orkesteri)
Valtionavustusta saavat valtakunnalliset kulttuuritapahtumat	13 kpl (30 455,5 as./tapahtuma)
Taiteen perusopetuksen päätoimipisteet	22 kpl (17 996,5 as./päätoimipiste)
Taiteen aluekeskukset	4 kpl
Alueellinen taidetoimikunta	Oulun läänin taidetoimikunta (toimialue: Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu)
Kulttuuritoimialan työllisten osuus alueen kaikista työllisistä (%)	2,38%

Kartta 15.1. Kulttuuripalvelujen sijainti kuntatyypeittäin Pohjois-Pohjanmaalla.

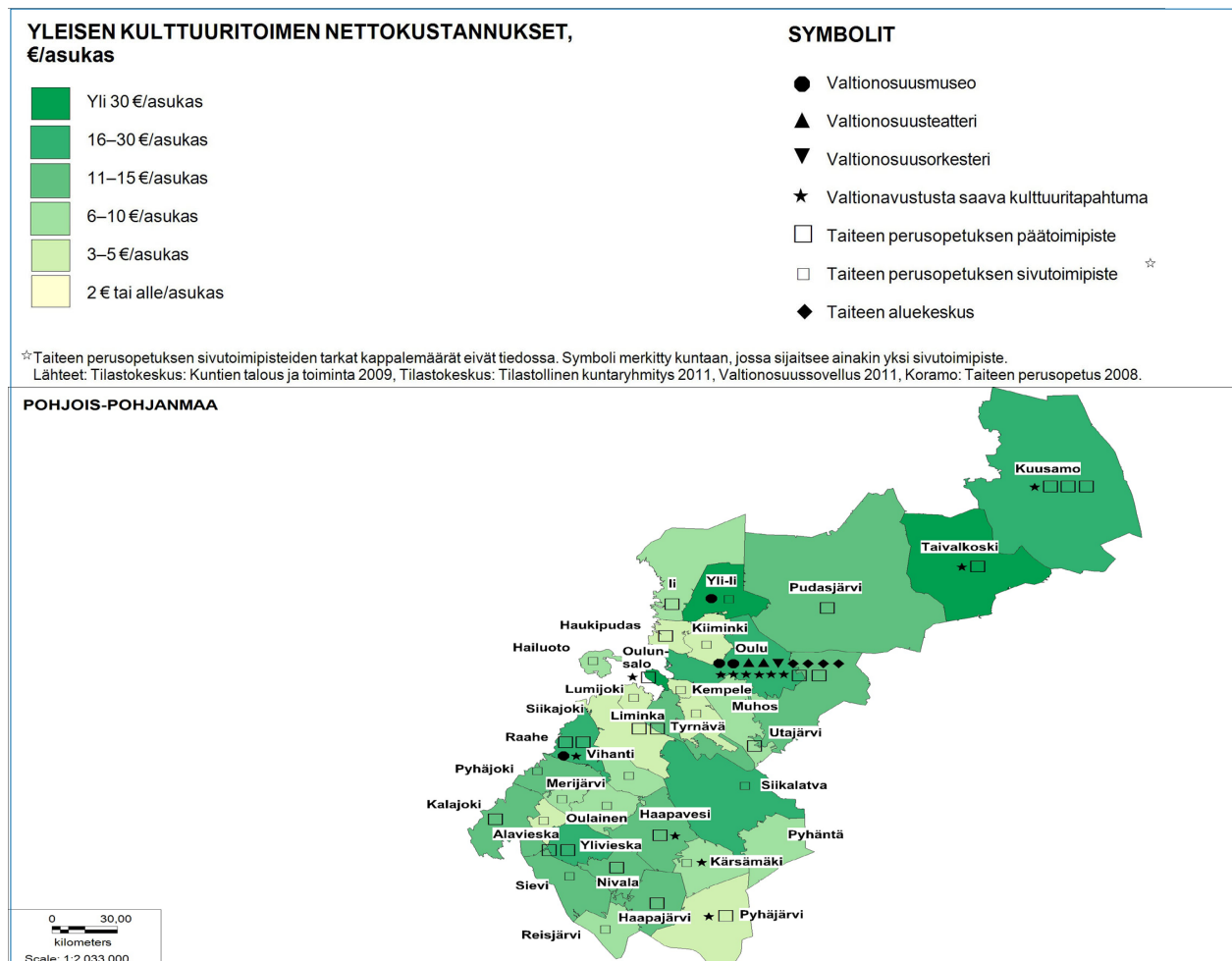
15.2 Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset ja kulttuuripalvelujen sijainti

Yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 15.2) olivat vuonna 2009 maakunnan kunnista korkeimmat Oulunsalossa (45 €/asukas) ja Taivalkoskella (43 €/asukas). Oulunsalo on maakuntakeskus Oulun naapurikunta, jossa toimivat tarkasteltavista kulttuuripalveluista valtionavustusta saava kulttuuritapahtuma sekä taiteen perusopetuksen päätoimipiste. Vastaavat kulttuuripalvelut ovat tarjolla Taivalkoskella.

Maakunnassa sijaitsee kolme kuntaa, joissa ole tarjolla kartassa 15.2 tarkasteltavia kulttuuripalveluja.

Näistä kunnista yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat maakunnan kaikkiin kuntiin verraten melko alhaiset Pyhännän kunnassa (6 €/asukas) ja Siikajoen kunnassa (4 €/asukas) Sen sijaan asukaskohtaiset yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset Utajärvellä (13 €/asukas) olivat maakunnan keskitasoa.

Pohjois-Pohjanmaan kuntien yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat kaikkiaan hieman keskimääräistä korkeammat: maakunnan kuntien nettokustannusten keskiarvo oli 13,4 €/asukas, kun taas kaikkien maan kuntien keskiarvo oli 11,6 €/asukas.

Kartta 15.2. Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset ja kulttuuripalvelujen sijainti.

15.3 Valtionosuuslaitosten (museot, teatterit ja orkesterit) sijainti

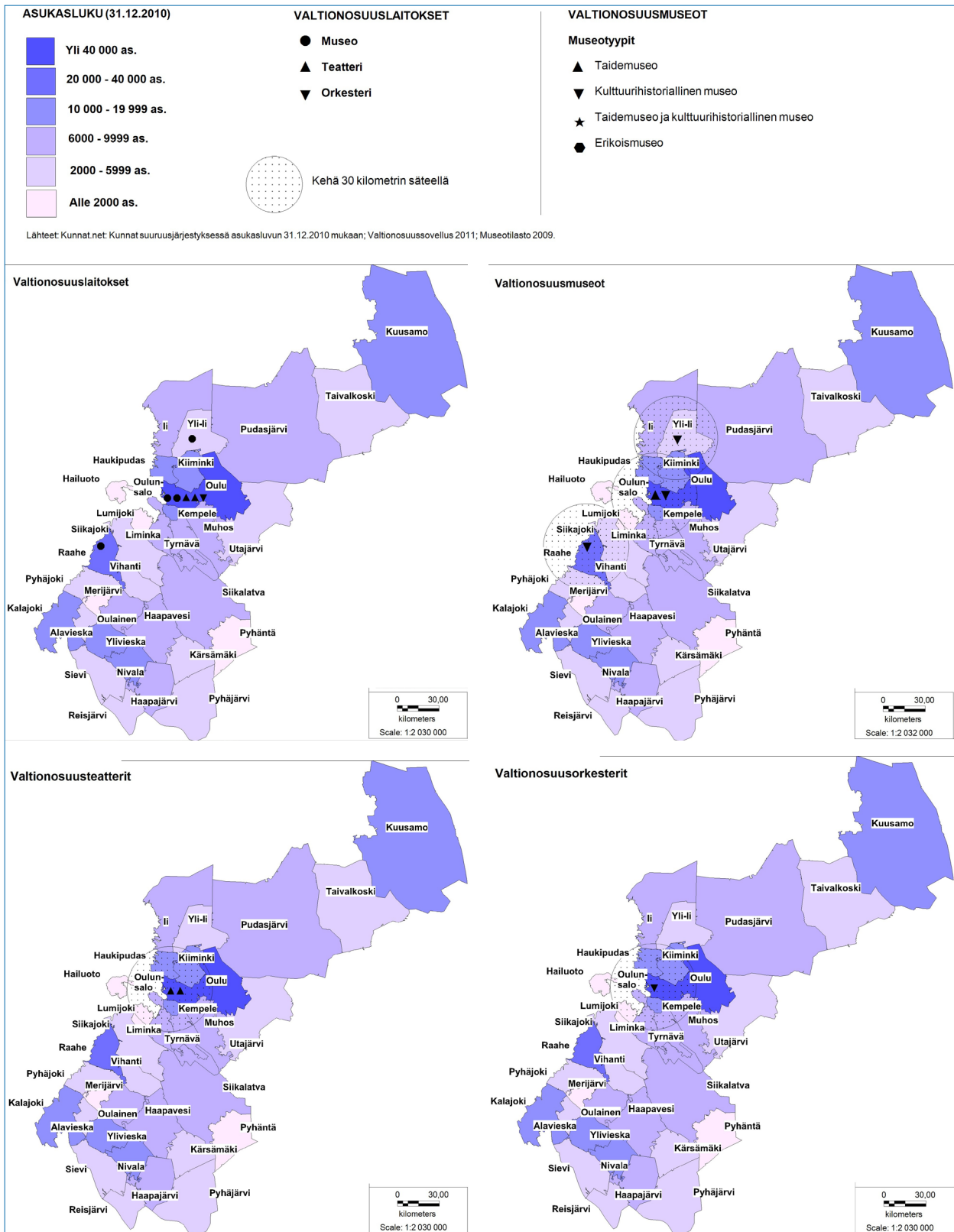
Valtaosa Pohjois-Pohjanmaan valtionosuuslaitoksista toimii asukasluvultaan maakunnan suurimmassa kunnassa Oulussa (Kartta 15.3). Oulun lisäksi valtionosuusmuseoita sijaitsee asukasluvultaan maakunnan toiseksi suurimmassa Raahessa sekä asukasluvultaan viidenneksi pienimmässä Yli-Iissä. Valtionosuusteattereita ja -orkestereita toimii maakunnan kunnista vain Oulussa.

Valtionosuusmuseoiden palvelut ovat valtionosuuslaitoksista kattavimmin maakunnan asukkaiden alueellisesti saavutettavissa (Kartta 15.4). Suurin osa maakunnan kunnista jää kuitenkin valtionosuuslaitosten alueellista saavutettavuutta 30 kilometrin säteellä kuvaavien kehien ulkopuolelle.

Pohjois-Pohjanmaan lähikunnissa ei toimi valtionosuuslaitoksia joiden palvelut olisivat maakunnasta käsin saavutettavissa tarkasteluetäisyydellä.

15.4 Valtionavustusta saavien valtakunnallisten kulttuuritapahtumien sijainti

Valtaosa Pohjois-Pohjanmaan valtionavustusta saavista kulttuuritapahtumista järjestetään maakuntakeskus Oulussa (Kartta 15.7). Valtionavustusta saavia kulttuuritapahtumia järjestetään kuitenkin myös useissa asukasluvultaan pienemmissä kunnissa: Haapavedellä, Kuusamossa, Käsämäellä, Oulunsalossa, Pyhäjärvellä, Raahessa ja Taivalkoskella. Kunnista pienin on Käsämäki, jossa asukkaita oli maakunnan kunnista seitsemänneksi vähiten.

Kartat 15.3–15.6. Asukkaat sekä valtionosuuslaitokset Pohjois-Pohjanmaalla (lähikunnissa ei valtionosuuslaitoksia): 15.3) kaikki valtionosuuslaitokset, 15.4) valtionosuusmuseot 30 kilometrin säteellä, 15.5) valtionosuusteatterit 30 kilometrin säteellä sekä 15.6) valtionosuusorkesterit 30 kilometrin säteellä

Saavutettavuutta 30 kilometrin säteellä kuvaavat kehät kattavat useita maakunnan kuntia (Kartta 15.8). Kuitenkin esimerkiksi maakunnan pohjoisosan (Pudasjärvi, Yli-Ii, Utajärvi) ja eteläosan (Kalajoki, Sievi, Reisjärvi) kuntia jää kokonaan tai osittain kehien ulkopuolelle.

15.5 Taiteen perusopetuksen toimipisteiden sijainti

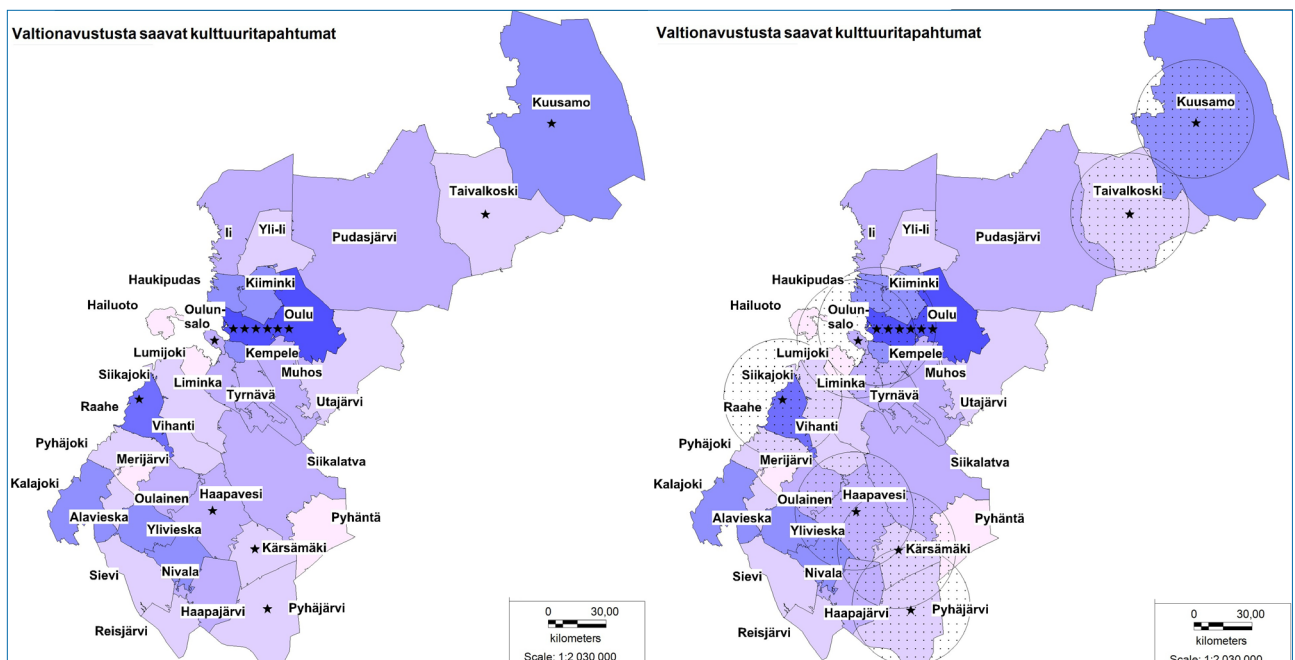
Useita taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä toimii Pohjois-Pohjanmaalla asukasluvultaan maakunnan suurimmissa kunnissa (Kartta 15.9). Eniten päätoimipisteitä sijaitsee maakuntakeskus Oulun sijaan asukasluvultaan maakunnan neljänneksi suurimmassa kunnassa Kuusamossa, jossa asuu maakunnan kunnista kuudenneksi eniten 7–15-vuotiaita (Kartta 15.10). Pohjois-Pohjanmaan kunnissa tarjotaan tiedossa olevista taiteenaloista eniten musiikin perusopetusta.

Tieto taiteen perusopetuksen asukaskohtaisista nettokustannuksista puuttuu 15:stä maakunnan kunnasta. Tiedossa olevat kustannukset olivat maakunnan korkeimpia kunnissa, joissa toimii useampia taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä: Raahessa (40 €/

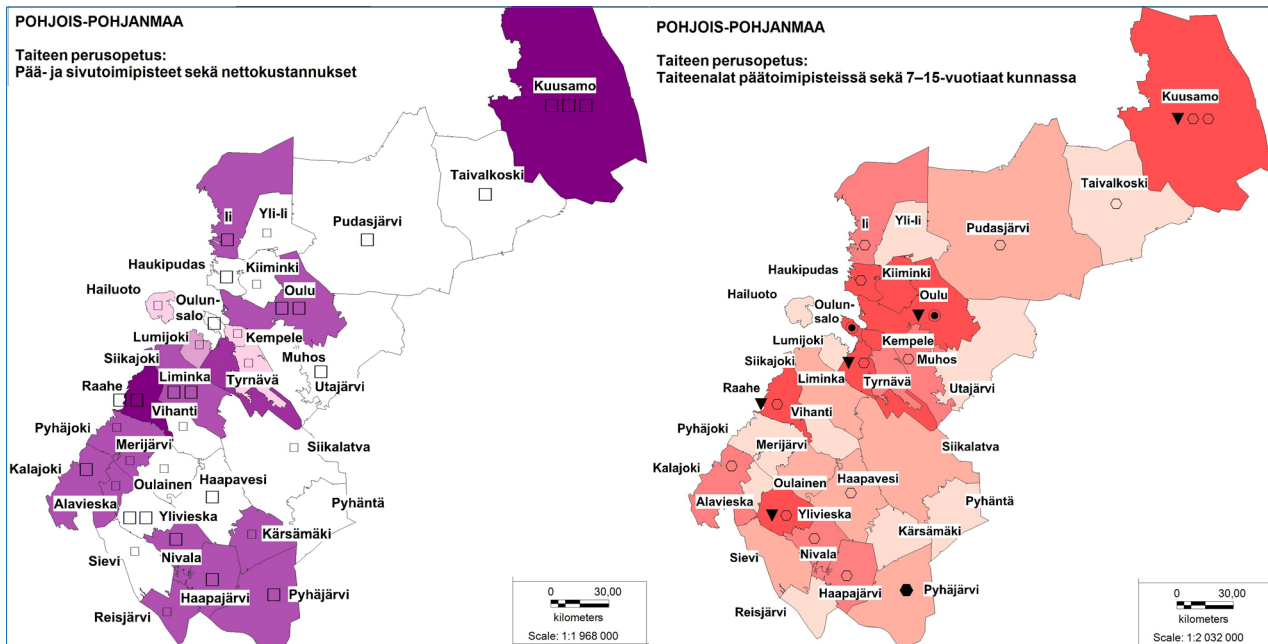
asukas), Kuusamossa (32 €/asukas), Limingassa (24 €/asukas) ja Oulussa (17 €/asukas). Taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Kempeleen kuntaa lukuun ottamatta matalimmat asukasluvultaan pienemmissä kunnissa, joissa asuu maakunnan kunnista vähiten 7–15-vuotiaita. Kempele (nettokustannukset 3 €/asukas) on asukasluvultaan maakunnan kunnista viidenneksi suurin.

15.6 Kulttuuriala kansalaisopistoissa

Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 15.11) olivat vuonna 2009 maakunnan korkeimmat Haapavedellä (138 €/asukas), joka on kuuden kunnan alueella toimivan Jokiheimen opiston ylläpitäjäkunta. Matalimmat kansalaisopistojen vapaan sivistystyön nettokustannukset olivat Tyrnävällä (5 €/asukas) sekä Nivalan, Utajärven, Pyhäjoen ja Alavieskan kunnissa (6 €/asukas). Nivalassa ja Tyrnävällä myös yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston nettokustannukset (Kartta 15.17) kuuluivat maakunnan matalimpiin.

Kartat 15.7–15.8. Valtionavustusta saavat kulttuuritapahtumat Pohjois-Pohjanmaalla ja lähikunnissa 30 kilometrin säteellä.

Kartat 15.9–15.10. Taiteen perusopetus Pohjois-Pohjanmaalla: 15.9) taiteen perusopetuksen pää- ja sivutoimipisteet sekä taiteen perusopetuksen nettokustannukset, 15.10) taiteen perusopetuksen päätoimipisteiden taiteenalat ja 7–15-vuotiaat kunnassa

Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Pohjois-Pohjanmaan kunnissa hieman keskimääräistä matalammat: maakunnan kuntien keskiarvo vuonna 2009 oli 28,2 €/asukas ja koko maan kuntien keskiarvo 29,2 €/asukas.

Maakuntakeskus Oulussa toimii kaksi kansalaisopistoa, joista Oulu-opisto toimii Oulun alueella ja Oulun kansalaisopisto Oulun sekä Hailuodon alueella. Kulttuurialan opetustuntien osuudet kaikista opetustunneista olivat molemmissa opistoissa maakunnan matalimpia. Oulu-opistossa kulttuurialan opetustuntien osuus oli 60,3 % ja Oulun kansalaisopistossa 42,9 %. Suurimmassa osassa maakunnassa toimivista kansalaisopistoista yli puolet kaikista opetustunneista annettiin kulttuurialalla.

15.7 Yleisen kulttuuritoimen työntekijät

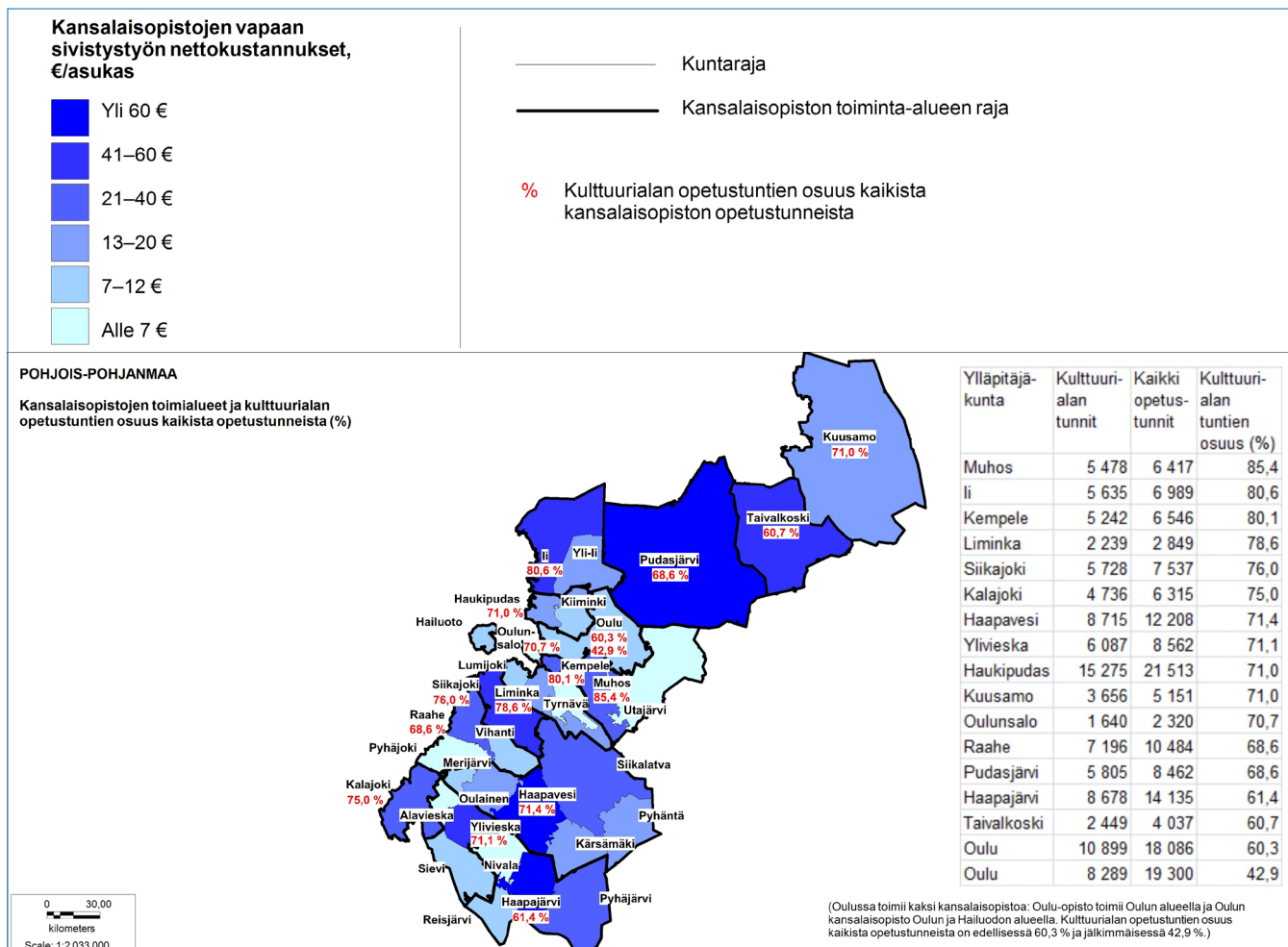
Pohjois-Pohjanmaalla useimpia yleisen kulttuuritoimen päätoimisia työntekijöitä toimi maakuntakeskus Oulussa, joka on myös asukasluvultaan maakunnan suurin kunta (Kartat 15.12. ja 15.13). Oulun yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset (18 €/asukas) eivät vuonna 2009 kuuluneet maakun-

nan korkeimpiin. Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat maakunnan korkeimmat Oulunsalossa (45 €/asukas), jossa yleiseen kulttuuritoimeen kohdistui 0,6 henkilötyövuotta. Toiseksi korkeimmat yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat Taivalkoskella (43 €/asukas), jossa toimi kaksi päätoimista yleisen kulttuuritoimen työntekijää. Asukasluvultaan Taivalkoski kuuluu maakunnan pienimpiin kuntiin.

Pohjois-Pohjanmaalla yleiseen kulttuuritoimeen kohdistui pääsääntöisesti vähiten henkilötyövuosia asukasluvultaan maakunnan pienimmässä kunnassa. Kuitenkin myös asukasluvultaan viidenneksi suurimmassa Kempeleessä yleiseen kulttuuritoimeen kohdistui 0,1 henkilötyövuotta.

15.8 Kulttuurin nettokustannukset

Yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 15.14) olivat vuonna 2009 maakunnan korkeimmat Oulunsalon (45 €/asukas) ja Taivalkosken (43 €/asukas) kunnissa. Matalimmat yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat Alavieskan, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin ja Lumijoen kunnissa (nettokustannukset kussakin 3 €/asukas).

Kartta 15.11. Kansalaisopistot ja kulttuurialan opetustunnit Pohjois-Pohjanmaalla.

Yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden nettokustannukset (Kartta 15.15) olivat maakunnan korkeimmat Yli-Iissä (138 €/asukas) ja Oulussa (126 €/asukas). Maakuntakeskus Oulussa, jossa toimii valtaosa maakunnan valtionosuuslaitoksista, kustannukset museoiden, teattereiden ja orkestereiden luokassa olivat 108 €/asukas. Museoiden, teattereiden ja orkestereiden kustannukset olivat 104 €/asukas Yli-Iissä, jossa toimii yksi valtionosuusmuseo. Matalimmat yhteenlasketut kustannukset olivat Haukiputaalla ja Lumijoella (3 €/asukas), joissa kustannuksia ei museoiden, teattereiden ja orkestereiden osalta ollut lainkaan.

Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat matalat Alavieskassa ja Lumijoella, jossa taas kirjaston nettokustannukset (Kartta 15.16) kuuluivat maakunnan korkeimpiin. Korkeimmat kirjaston nettokustan-

nukset olivat Pyhännän kunnassa (93 €/asukas), jossa taas yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat varsin matalat. Kempeleen kunnassa sekä yleisen kulttuuritoimen (3 €/asukas) että kirjaston (34 €/asukas) nettokustannukset olivat maakunnan matalimpia.

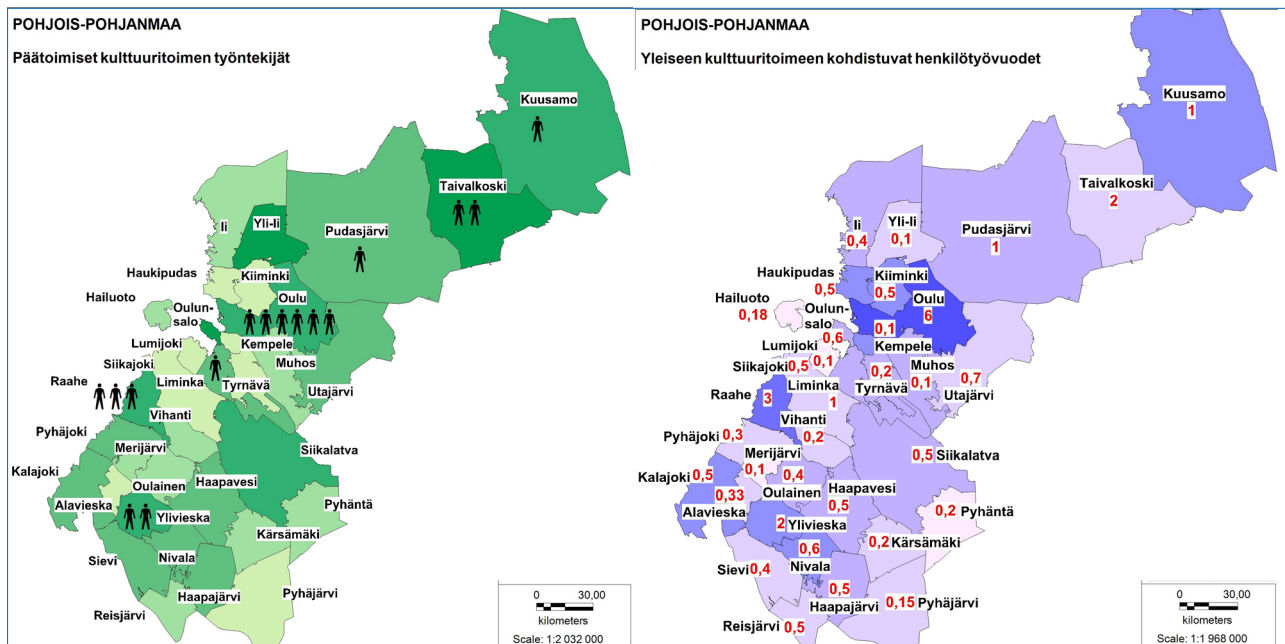
Yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston nettokustannukset (Kartta 15.17) olivat maakunnan korkeimmat Yli-Iissä (202 €/asukas), Oulussa (181 €/asukas) ja Oulunsalossa (100 €/asukas) – samoissa kunnissa, joissa yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen ja museoiden, teattereiden ja orkestereiden kustannukset olivat korkeimmat (Kartta 15.15). Yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston yhteenlasketut nettokustannukset olivat korkeat myös Siikalatvan kunnassa (100 €/asukas). Matalimmat yhteenlasketut kustannukset olivat maa-

kuntakeskus Oulun lähistöllä sijaitseissa Kempeleen (38 €/asukas), Haukiputaan (41 €/asukas), Limingan (49 €/asukas) ja Kiimingin (56 €/asukas) kunnissa.

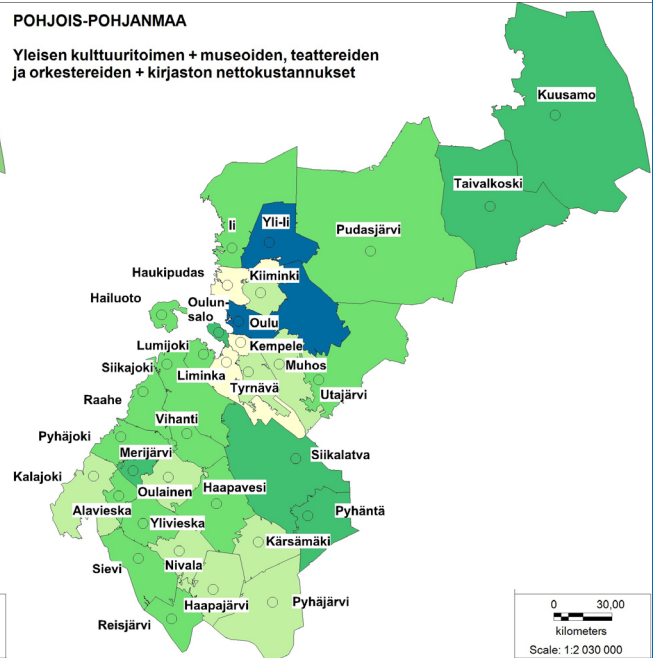
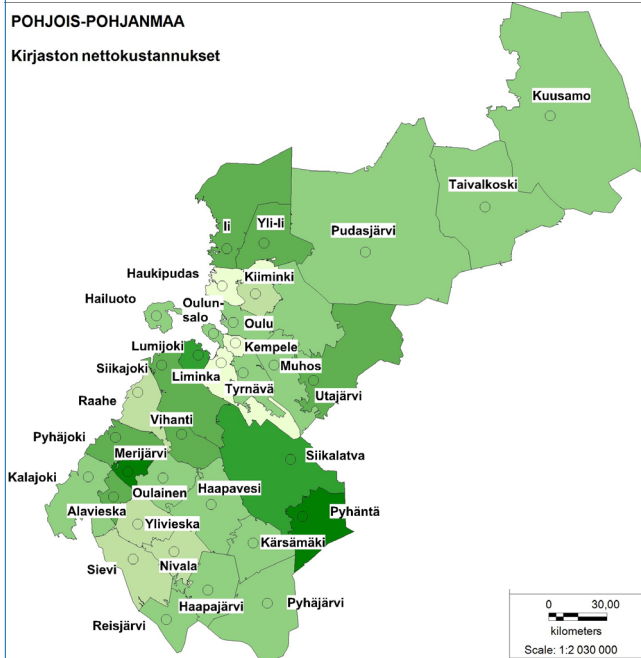
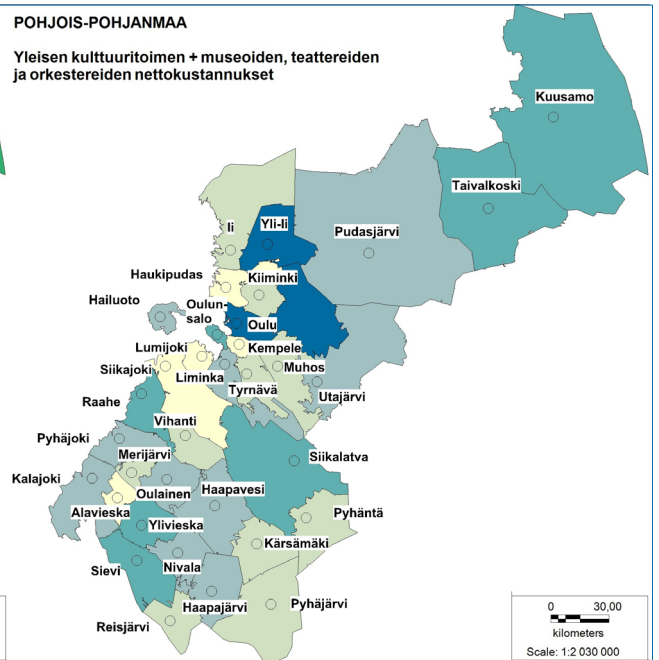
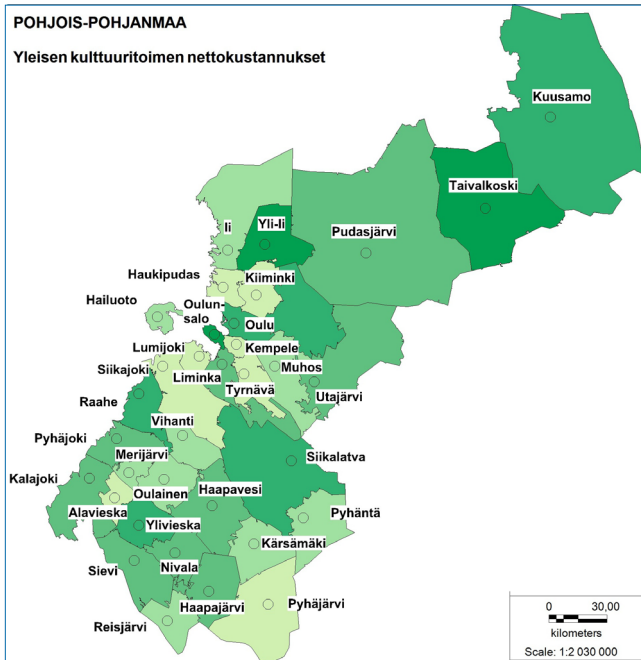
Edellä tarkastellut taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 15.9) olivat maakunnan korkeimpia Raahessa, Kuusamossa ja Limingassa. Kuusamossa yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston nettokustannukset (Kartta 15.17) kuuluivat maakunnan korkeimpiin, kun taas Limingassa

yhteenlasketut kustannukset olivat maakunnan kunnista kolmanneksi matalimmat.

Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön nettokustannukset (Kartta 15.11) olivat maakunnan korkeimmat Haapavedellä ja Haapajärvellä, joissa taas yhteenlasketut kustannukset (Kartta 15.17) kuuluivat maakunnan matalimpiin. Yhteenlasketut kustannukset olivat matalia myös niissä kunnissa, joissa kansalaisopistojen vapaan sivistystyön nettokustannukset olivat matalat – muun muassa Nivalan ja Tyrnävän kunnissa.

Kartat 15.12–15.13. Yleisen kulttuuritoimen työntekijät Pohjois-Pohjanmaalla: 15.12) päätoimiset työntekijät, 15.13) yleiseen kulttuuritoimeen kohdistuvat henkilötyövuodet

Kartat 15.14–15.17. Asukaskohtaiset nettokustannukset Pohjois-Pohjanmaalla: 15.14) yleinen kulttuuritoimi, 15.15) yleinen kulttuuritoimi + museot, teatterit ja orkesterit, 15.16) kirjasto, 15.17) yleinen kulttuuritoimi + museot, teatterit ja orkesterit + kirjasto

Taulukko 15.2.

Kunta	Nettokustannukset, €/asukas						Asukkaat 31.12.2010	7–15- vuotiaat	Päätoimiset yl. kulttuuri- toimen työntekijät	Yl. kulttuuri- toimeen kohdistuvat henkilö- työvuodet yhteensä
	Yl. kult- tuuri- toimi	Yl. kulttuuri- toimi + museot, teatterit ja orkesterit	Kir- jasto	Yl. kulttuuri- toimi + museot, teatterit ja orkesterit + kirjasto	Taiteen perus- opetus	Kansalais- opistojen vapaa sivistystyö				
Alavieska	3	4	64	68	9	6	2 770	370	-	0,33
Haapajärvi	12	13	51	64	9	103	7 639	1003	-	0,5
Haapavesi	12	17	51	68	Ei tietoa	138	7 418	994	-	0,5
Hailuoto	10	13	57	70	1	9	1 004	76	-	0,18
Haukipudas	3	3	38	41	Ei tietoa	13	18 872	2812	-	0,5
Ii	7	9	64	73	9	58	9 382	1240	-	0,4
Kalajoki	12	12	52	64	11	39	12 562	1428	-	0,5
Kempele	3	4	34	38	3	24	15 864	2278	-	0,1
Kiiminki	3	9	47	56	Ei tietoa	11	13 088	2190	-	0,5
Kuusamo	28	41	55	96	32	20	16 492	1777	1	1
Kärsämäki	6	6	58	64	14	19	2 872	337	-	0,2
Liminka	12	12	37	49	24	18	9 037	1679	1	1
Lumijoki	3	3	77	80	3	12	1 994	294	-	0,1
Merijärvi	7	7	88	95	9	11	1 202	174	-	0,1
Muhos	8	8	53	61	Ei tietoa	39	8 857	1310	-	0,1
Nivala	12	12	46	58	13	6	11 025	1489	-	0,6
Oulainen	6	13	51	64	Ei tietoa	16	7 889	960	-	0,4
Oulu	18	126	55	181	17	10	141 671	13013	6	6
Oulunsalo	45	45	55	100	Ei tietoa	Ei tietoa	9 599	1592	-	0,6
Pudasjärvi	15	19	52	71	Ei tietoa	68	8 827	962	1	1
Pyhäjoki	14	15	65	80	12	6	3 393	390	-	0,3
Pyhäjärvi	5	5	55	60	12	21	5 946	527	-	0,15
Pyhäntä	6	6	93	99	Ei tietoa	20	1 633	230	-	0,2
Raahe	23	36	44	80	40	25	22 562	2577	3	3
Reisjärvi	10	10	59	69	14	9	2 973	368	-	0,5
Sievi	11	24	49	73	Ei tietoa	9	5 310	858	-	0,4
Siikajoki	4	4	67	71	10	60	5 682	764	-	0,5
Siikalatva	25	26	74	100	Ei tietoa	31	6 179	641	-	0,5
Taivalkoski	43	43	55	98	Ei tietoa	55	4 459	493	2	2
Tyrnävä	5	5	55	60	2	5	6 416	1072	-	0,2
Utajärvi	13	13	67	80	Ei tietoa	6	2 998	330	-	0,7
Vihanti	9	9	68	77	Ei tietoa	8	3 094	335	-	0,2
Yli-Ii	34	138	64	202	Ei tietoa	14	2 189	318	-	0,1
Ylivieska	28	30	42	72	Ei tietoa	42	14 067	1644	2	2